

RAADSINFORMATIEBRIEF

Van

college van burgemeester en wethouders

Vergadering van

1 april 2025

Kenmerk

Z/25/081105 / D/25/177285

Portefeuillehouder

Jacques Rozendaal

Portefeuille

Werk & Inkomen

Opsteller

Tideman, Wietske

Onderwerp

Ontwikkelingen rondom asielopvang, opvang van Oekraïense ontheemden en huisvesting en integratie van statushouders in Woerden

Kernboodschap

Het thema asiel, opvang van Oekraïners en huisvesting en integratie van statushouders is zowel op landelijk en lokaal niveau volop in beweging. In deze raadsinformatiebrief worden deze ontwikkelingen behandeld en wordt stilgestaan bij lokale ontwikkelingen op deze dossiers.

Kennisnemen van

Ontwikkelingen rondom asielopvang, opvang van Oekraïense ontheemden en huisvesting en integratie van statushouders in Woerden

Toelichting

De thema's asielopvang, opvang van Oekraïners en de huisvesting van statushouders zijn voortdurend in ontwikkeling. Graag nemen we de raad in deze raadsinformatiebrief mee in de landelijke en internationale ontwikkelingen, en de lokale de stand van zaken op deze thema's.

1. Opvang van asielzoekers en realisatie van de Bleek

1.1 Landelijke ontwikkelingen

Er staat een aantal veranderingen in wet- en regelgeving in de vreemdelingenketen op de agenda van het kabinet. Deze hebben mogelijk een grote impact op de asielketen, met name op doorstroom en uitstroom uit de AZC's. Naast het intrekken van de Spreidingwet, zijn dat [Asielnoodmaatregelenwet](#), [Wet invoering tweestatusstelsel](#) en de Wet verbod voorrang vergunninghouders. De [Raad van State \(RvS\)](#) heeft kritische adviezen geschreven over de Asielnoodmaatregelenwet en de Wet invoering tweestatusstelsel. Bij beide wetten verwacht de RvS een toenemende druk op de asielketen. De VNG heeft een kritisch commentaar geschreven op de Wet verbod voorrang vergunninghouders ([Wetsvoorstel huisvesting statushouders onuitvoerbaar | VNG](#)). Er wordt verwacht dat meer en meer statushouders plekken in AZC's en noodopvang bezet zullen houden omdat zij geen versnelde toegang tot woonruimte meer zullen hebben. De wetsvoorstellen moeten nog in de Tweede Kamer behandeld worden.

1.2 Lokale ontwikkelingen

Hoe gaat het in de noodopvang

Sinds 19 augustus 2024 is het pand aan de Bleek naast opvang voor Oekraïense ontheemden ook in gebruik als noodopvang voor asielzoekers. Het college ziet dat de opvang van asielzoekers op deze locatie goed verloopt. De groep van 200 alleengaande mannen die er woont, is stabiel en er hebben zich geen ernstige incidenten of ongeregelde heden voorgedaan. Veel van de bewoners beginnen hun weg te vinden in Woerden. Er is nu een dagprogramma met sport, cultuur, taal en (vrijwilligers)werk. De bewoners van de noodopvang kunnen dagelijks aan diverse activiteiten meedoen als zij dat willen. Dit wordt mede mogelijk gemaakt door een enthousiaste groep vrijwilligers, sportverenigingen en maatschappelijke organisaties. Een groeiend aantal bewoners heeft nu een BSN en richt zich op betaald werk. De noodopvang, de TechnoHUB en de gemeente Woerden hebben op 1 april 2025 een informatiemiddag voor bedrijven georganiseerd over wet- en regelgeving bij het aannemen van asielzoekers, zoals bijvoorbeeld het aanvragen van een tewerkstellingsvergunning (TWV). Het [besluit- en vertrekmoratorium voor Syrië](#) dat 27 november 2024 door het Ministerie van Asiel en Migratie is ingesteld, zorgt onder de Syrische bewoners op de noodopvang wel voor een gelaten sfeer. Het is moeilijk om de motivatie vast te houden om mee te doen aan de Nederlandse lessen en het sporten.

Planning van ontwikkelingen aan de Bleek

Eind december kwam in een gesprek met COA naar voren dat de planning van de start van de verbouwing van het kantoorpand aan de Bleek vertraging oploopt. Aanvankelijk was de planning om in de zomer van 2025 te starten met de verbouwing van het pand, dat dan in 2027 gereed zou zijn om als reguliere asielopvanglocatie gebruikt te worden. Door strengere regels rondom de aanbestedingen die COA moet doen voor de verbouwingen loopt het proces vertraging op. COA verwacht nu met de verbouwing te kunnen starten in de zomer van 2026 om het dan medio/eind 2027 in gebruik te kunnen nemen.

De planning ziet er daarmee als volgt uit: zie *bijlage 1. Planning (D/25/177357)*.

In bovenstaande planning is te zien dat het pand aan de Bleek een jaar niet wordt benut, nadat de noodopvang zou sluiten in de zomer van 2025. Omdat er nog steeds een groot tekort is aan asielopvangplekken, heeft het COA op 18 maart het college een verzoek gestuurd om verlenging van de noodopvang, tot aan de start van de verbouwing van de Bleek. Deze verlenging is dus voor ca. een jaar, tot de zomer van 2026. De raad heeft kaders gesteld voor de noodopvang aan de Bleek. Deze verlenging valt buiten deze kaders. Daarom wordt voor besluitvorming over verlenging van de noodopvang een raadsvoorstel aan de raad voorgelegd (D/25/177063).

Realisatie flexwoningen De Bleek

Het COA is de aanvraag voor het tijdelijk afwijken van het gebruik en de omgevingsvergunningen aan het voorbereiden. Naar verwachting dient het COA vóór de zomer de aanvraag in. De gemeente toetst of er voldoende maatregelen getroffen worden voor belangrijke aspecten zoals parkeren, geluid en lichtoverlast. Het COA wil de flexwoningen voor het eind van 2025 in gebruik nemen. Na de opening van de reguliere asielopvanglocatie worden de woningen overgedragen aan Cazas Wonen. Tot die tijd worden de flexwoningen gebruikt door COA voor de huisvesting van (zelfstandige) asielzoekers of nog in het AZC wonende statushouders voor wie nog geen reguliere woning beschikbaar is. COA en gemeente zien graag dat inwoners van de noodopvang door kunnen stromen naar de flexwoningen.

2. Oekraïense ontheemden

2.1 Mondiale/landelijke ontwikkelingen

De ontwikkelingen in Oekraïne volgen zich in hoog tempo op. Er zijn gesprekken tussen de Verenigde Staten en Rusland over het beëindigen van de oorlog. Oekraïne is wel onderwerp, maar geen partij in deze gesprekken. Tijdens het schrijven van deze raadsinformatiebrief is er sprake van een tijdelijke wapenstilstand waarin beide partijen beloven 30 dagen geen energievoorzieningen van elkaar te zullen aanvallen. Ondertussen gaat Rusland onverminderd door met het bombarderen van steden en dorpen. Dit zorgt voor een continue stroom van Oekraïense vluchtelingen.

Er komen gemiddeld 250 Oekraïense ontheemden per week in Nederland aan. De bezettingsgraad van alle opvanglocaties voor Oekraïense ontheemden is nu rond de 99,8 procent. Gemeenten moeten steeds vaker “nee” verkopen als er ontheemden om onderdak vragen. In Woerden hebben we nog geen mensen aan de balie hoeven weigeren, maar via whatsapp en mail hebben wel meerdere gezinnen om onderdak gevraagd. We hebben hen moeten afwijzen. Onze gemeentelijke opvanglocaties voor Oekraïense ontheemden zitten vol.

Op 4 maart 2026 eindigt de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB). Het is nog niet bekend of deze opnieuw verlengd wordt. Vooruitlopend op een mogelijke beëindiging van de RTB is het kabinet begonnen met het ontwikkelen van een lange termijn aanpak Oekraïense ontheemden. De lijnen in deze aanpak zijn: 1) Inzetten op duurzame terugkeer; 2) Het zoeken naar oplossingen in Europees verband en 3) De nationale terugval optie (NTO).

In het kort komt de NTO op het volgende neer:

1. Verlenging van de regelingen onder de RTB met één jaar.
2. Daarna een tijdelijke verblijfsvergunning voor drie jaar met toegang tot de participatiewet maar geen inburgeringsplicht.

Oekraïense ontheemden krijgen dan ook toegang tot de woningmarkt, maar geen voorrang. Er wordt gesproken over duurzame huisvesting, wat dat inhoudt is nog onduidelijk. Het Rijk kijkt naar de volgende opties:

- Overgangsperiode, opvang langer open. Financiering vanuit het Rijk voor een bepaalde periode
- Doorstroomlocaties
- Woningdelen
- Gemengd wonen, dragers en vragers.

Op 8 april 2025 zal het voorstel over de NTO naar het kabinet gaan ter goedkeuring. De VNG werkt aan een reactie op het conceptvoorstel.

2.2 Lokale ontwikkelingen

Hoe gaat het met de Oekraïense ontheemden in Woerden

Ondanks dat de Oekraïense ontheemden onder grote druk en onzekerheid leven, gaat het goed in beide opvanglocaties. Op dit moment wonen er 140 mensen in de Gemeentelijke Opvang Oekraïense ontheemden (GOO) De Bleek. In GOO De Stadspoort 52. In de particuliere opvang in Woerden wonen nog eens 70 Oekraïense ontheemden.

Het merendeel van de Oekraïense ontheemden heeft werk. Van de inwoners die worden gerekend tot de beroepsbevolking (15 tot 75 jaar – definitie CBS) hebben 154 mensen inkomsten anders dan uit leefgeld (78%). Landelijk is dit 77%. In die leeftijdsgroep zijn 44 mensen afhankelijk van leefgeld. De meeste kinderen volgen regulier onderwijs. Slechts een enkeling volgt nog taalklassen in Woerden of bij de Internationale Schakelklassen in Utrecht.

Tweemaal per jaar organiseren wij gesprekken met Oekraïense ontheemden in Woerden. Het doel van deze 20-minuten gesprekken is om een beeld te krijgen hoe het met hen gaat, of zij nog in Woerden wonen en eventueel recht hebben op leefgeld. Uit deze gesprekken is naar voren gekomen dat:

- Een aantal ontheemden behoefte heeft aan psychosociale ondersteuning. In december 2024 zijn we daarom in samenwerking met de Trauma Care Company begonnen met psychosociale ondersteuning door Oekraïens sprekende psychologen. Dit wordt zeer gewaardeerd.
- Er behoefte is aan taalonderwijs dat toeleidt naar certificering. Dit hebben zij nodig om werk te vinden dat bij hun opleiding en capaciteiten past. Veel ontheemden hebben taallessen gevolgd bij vrijwilligers. Hiermee hebben zij een basis Nederlands dat echter onvoldoende is om verder te komen op de arbeidsmarkt. We kijken nu hoe we de taalaanbieder van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs ook kunnen inschakelen voor alle ontheemden die hun Nederlands willen verbeteren.

Per 1 juli 2024 zijn Oekraïense ontheemden in de GOO met een eigen inkomen verplicht een eigen bijdrage voor gas, water en elektra ([wetten.nl - Regeling - Regeling opvang ontheemden Oekraïne - BWBR0046503](https://wetten.nl/Regeling-Regeling-opvang-ontheemden-Oekraïne-BWBR0046503)). Gemeenten hebben een 6 maanden implementatietermijn gekregen om op een later moment te starten met de inning van de eigen bijdrage. De gemeente Woerden is op 1 januari 2025 gestart met het innen van de eigen bijdrage. Tijdens de persoonlijke gesprekken met de Oekraïense ontheemden in november 2024 is uitgelegd waarom de overheid dit heeft opgelegd. Ook is hen gevraagd een machtiging te tekenen om zo het incassoproces te vereenvoudigen. Alle Oekraïners die een eigen bijdrage zouden moeten gaan betalen vonden het vanzelfsprekend dat ook zij een deel van de kosten van de GOO op zich zouden nemen. De eigen bijdrage wordt vanaf 1 januari 2025 geïnt en dit verloopt goed.

De geïncasseerde eigen bijdragen worden verdisconteerd met de normbedragen en gaan niet naar de gemeente. Het is een signaal naar de samenleving dat ook de Oekraïense ontheemden bijdragen aan de woonkosten. We verwachten dat dit positief bijdraagt aan het draagvlak voor de opvang van ontheemden.

Hoe gaat het met de herhuisvesting voor bewoners van de Bleek en de Stadspoort

Begin december 2024 heeft het college Vijzelmolenlaan 4 als locatie aangewezen voor de tijdelijke huisvesting van de Oekraïense ontheemden die momenteel worden opgevangen in de Stadspoort en De Bleek. Om de Vijzelmolenlaan 4 geschikt te maken voor de tijdelijke huisvesting van de Oekraïense ontheemden moet het gebouw flink onder handen genomen worden ook moet het afwijkende tijdelijke gebruik en de omgevingsvergunningen worden aangevraagd. De transitiekosten worden betaald door het ministerie van Justitie en Veiligheid. De gemeente is in gesprek met de eigenaar van Vijzelmolenlaan 4 en het ministerie om afspraken te maken over de transitie en de vergoeding hiervan. Zodra er duidelijkheid is over de transitiekostenvergoeding, de huur van het pand en de juridisch-planologische procedure voor de Vijzelmolenlaan 4 wordt de gemeenteraad middels een raadsinformatiebrief hierover geïnformeerd.

3. Statushouders

3.1 Landelijke ontwikkelingen

Zoals onder Paragraaf 1.1 is aangekondigd, werkt het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening aan een Wetswijziging verbod voorrang vergunninghouders. Hiermee wordt het verboden om voorrang op huisvesting te geven aan statushouders (alleen op basis van hun status). Voor deze Wet verbod voorrang vergunninghouders is tussen 17 februari en 16 maart een internetconsultatie geweest. Het voorstel ligt nog niet bij de Tweede Kamer.

Gemeenten verwachten grote gevolgen als de voorgestelde wetswijziging wordt doorgevoerd en statushouders zelf huisvesting moeten gaan vinden (zie ook: [\(consultatiereactie VNG\)](#)). Naast hoge kosten zijn de risico's: ondermaatse huisvesting en overbewoning (waarop toezicht en handhaving nodig gaat zijn), gebruik van maatschappelijke opvang, en groeiende dakloosheid. Verwacht wordt dat statushouders zullen proberen aanspraak te maken op andere urgentieregelingen, met de nodige administratieve druk bij gemeenten als gevolg. Naast deze huisvestingsproblematiek verliezen gemeenten grip op de inburgering en minder mogelijkheden voor participatie en integratie.

Vanuit het Ministerie van Asiel & Migratie wordt momenteel gewerkt aan een regeling die ziet op de mogelijkheid voor gemeenten om financiële tegemoetkoming te krijgen in het kader van onzelfstandige huisvesting (woningdelen).

3.1 Regionale ontwikkelingen

In maart 2025 is een regionale aanbestedingsprocedure gestart voor de taaltrajecten B1- en Z-route. Recent is dit aangekondigd in een brief vanuit de gemeente Utrecht, waarin werd meegedeeld dat de contracten met TopTaal en Sagenn niet worden verlengd. De gemeente Woerden is voornemens onderdeel te blijven van het U16-convenant en de taalroutes regionaal te organiseren.

3.2 Huisvesting

Realisatie 2024-II

In het tweede halfjaar van 2024 stond de gemeente Woerden voor een totaalopgave van 74 te huisvesten statushouders. 65 personen hebben huisvesting ontvangen, waardoor 2024 met een achterstand van 9 is geëindigd. Dit betekent dat het Interbestuurlijk Toezicht van de Provincie Utrecht de gemeente Woerden een trede hoger heeft ingeschaald op de zogenaamde interventieladder.

Voortgang 2025-I

In het lopende halfjaar (2025-I) betreft de totaalopgave qua taakstelling 62 statushouders. Cazas verwacht dit aantal te gaan halen dankzij een aantal grote gezinnen en verwachte nareizigers. Dit is echter een tijdelijke positieve situatie. Verwacht wordt dat de samenstelling van de lijst met gekoppelde statushouders (bij het opheffen van het moratorium op Syrische asielaanvragen) snel kan veranderen in een grote meerderheid eenpersoonshuishoudens. Er zijn dus oplossingen (zoals woningdelen) nodig om het woningaanbod efficiënter te gebruiken.

Demografie statushouders

Door de huisvesting van een aantal grote gezinnen is circa 40% van de gehuisveste statushouders (vanaf juli 2024 tot maart 2025) minderjarig. Het overgrote deel is afkomstig uit Syrië.

3.3 Inburgering: ontwikkelingen vluchtelingenwerk

Vluchtelingen Steunpunt Groene Hart

Stichting Vluchtelingen Steunpunt Groene Hart heeft vanaf 1 januari 2025 haar werkzaamheden overgedragen aan Stichting VluchtelingenWerk Nederland. VSGH heeft dit werk als zelfstandige stichting vanaf medio 2023 in Woerden en Oudewater uitgevoerd. Het huidige bestuur zal in het tweede kwartaal van 2025 haar werkzaamheden afronden en de stichting opheffen. De betaalde medewerkers en het overgrote deel van de vrijwilligers zijn overgegaan naar VluchtelingenWerk Nederland.

VluchtelingenWerk Nederland

De overname door de landelijke "professionele vrijwilligersorganisatie" is vooralsnog succesvol verlopen. Alle cliënten, medewerkers en dienstverlening is in goede orde overgedragen en de activiteiten zijn vanaf 1 januari 2025 hervat onder

de vlag van deze nieuwe organisatie. Het landelijke netwerk, de professionele organisatiestructuur en ervaren achtervang (op het gebied van juridische zaken, werving en selectie, promotie, etc.) verstevigen de lokale teams merkbaar.

Financiën

-

Vervolg

- Zodra er meer duidelijkheid is over de ontwikkelingen aan de Vijzelmolenlaan, wordt de raad hierover geïnformeerd, naar verwachting in Q2 van dit jaar.
- Nieuwkomers in Woerden, of het nu asielzoekers, statushouders of Oekraïense ontheemden zijn, worden geconfronteerd met veelal dezelfde uitdagingen bij het vinden van een plekje in de samenleving. Zij hebben geen sociaal netwerk, spreken slecht tot geen Nederlands en zijn onbekend met de normen, waarden en de vele eisen die onze sterk gedigitaliseerde samenleving aan haar inwoners stelt. Het sociaal programma dat wij nu opbouwen in de noodopvang waarin meedoen vanaf dag 1 centraal staat, willen we uitbreiden naar alle nieuwkomers in Woerden. Hiervoor zal te zijner tijd een voorstel worden ingediend bij de Raad.

Bijlagen

1. Planning (D/25/177357)